

NY GRUNDBOG I SLÆGTSFORSKNING

Da jeg begyndte på slægtsforskning først i 1990'erne, var der ingen lærebøger, som var forberedt på den fremtid, som skulle materialisere sig. I 2003 kom så bogen *Find din slægt – og gør den levende* (Jytte Skaaning og Bente Klercke Rasmussen) med webadresser! Det var nyt. Og nødvendigt.

Nu går Mette Fløjborg skridtet videre, med en lærebog 2,0: *Grundbog i slægtsforskning* som inkluderer AI, altså kunstig intelligens, og DNA. Bogen er en god eksponent for den rivende udvikling, som er sket i de sidste 30-40 år inden for slægtsforskning. Den er henvendt til begyndere i slægtsforskning – og viderekomne i cyber-universet. Dette ment som en konstatering af, at man i dag ikke kan slægtsforske, hvis man ikke kan bruge en pc, en tablet eller en mobiltelefon. Men den kan absolut også bruges af mere erfarne slægtsforskere, da den behandler kilder ud over de basale kirkebøger og folketællinger, for eksempel fæster, skifter, lægdsruller, kort og meget mere.

Først i bogen beskrives, hvordan man med håndskrevne familieskemaer og lydoptagelser kommer i gang med at samle oplysninger. Senere kommer så instruktion om, hvordan slægtsprogrammet Legacy benyttes. Der er i starten af bogen blevet plads til informationer om ældre navneskikke og lidt om gotisk skrift, med henvisning til forfatterens egen bog om netop gotisk.

Afsnittet om kilder og dokumentation er informativt og vigtigt, ikke mindst set i lyset af al den slægtsforskning, som gennem tiden ganske ukritisk er lagt på nettet. I afsnittet om søgning i kirkebøger er nævnt www.danishfamilysearch.dk og to udenlandske databaser, familysearch.org og ancestry.se, som alle tre er gode databaser. Forfatteren kunne også have nævnt den danske link-lives.dk. Samme afsnit indeholder også eksempler på, hvad der kan findes under anmærkninger i kirkebøgerne. Her kunne der have været suppleret med oplysningen om, at Rigsarkivet desværre har blændet kolonnerne med anmærkninger i alle kirkebøger fra 1892 og frem. Til stor ærgrelse for alle slægtsforskere.

Herudover giver bogen en grundig instruktion i, hvordan kirkebøger er opbygget gennem tiden.

Afsnittet om folketællinger viser en interessant metode til at koble de tre ovennævnte databaser med Dansk Demografisk Database for på den måde at få flest oplysninger frem. Ofte kan det være svært at finde ud af, hvornår en person er død, da folk jo også dengang rejste omkring, men bogen indeholder fin information om at søge i dodsregister.dk.

Bogen medtager, som nævnt ovenfor, arkivalier, som også mere erfarne forskere kan have glæde af. Der er gode informationer om de enkelte kilder, og klare instruktioner i brugen af søgefunktioner, ligesom der er medtaget eksempler på forskellige slags skifter, og hvordan man finder dem. Fæster og lægdsruller går forfatteren ikke så dybt ind i, men henviser til uddybning på sin hjemmeside. Der er instrukser i, hvordan man søger i Rigsarkivets *Søg i samlingerne*, hvis ikke kilderne ligger online.

Det er beskrevet, hvilke oplysninger man kan finde i lægdsrullerne, bl.a. farens navn. Her kunne have været nævnt, at hvis den unge mand var uægte født, vil det være morens navn, som er noteret. Bogen kommer også ind på brugen af den noget besværlige hjem-

Mette Fløjborg: Grundbog i slægtsforskning.
Fløjborg Formidling, 2025.
94 sider, hvoraf de sidste 4 er linjerede til private noter, illustreret i farver.
Pris: 185 kr.

meside Digidag.dk, og det synes jeg, forfatteren er kommet godt fra. Der vises eksempler på kildeangivelser, oprettelse af mapper, navngivning af filer osv.

Rigtig gode værktøjer for både begyndere og for viderekomne, som stadig har deres materiale liggende og rode på pc'en.

Jeg vil ikke gennemgå alle afsnit i bogen, men vil gå til slutningen, som er interessant i denne sammenhæng. Her kommer forfatteren nærmere ind på brugen af AI og viser, hvad hun har fundet om en bestemt ane, ved hjælp af to chatbots, nemlig ChatGPT og Google Gemini. Forfatteren demonstrerer, hvordan man kan skrive slægtshistorie med AI, men understreger selvfølgelig også, at man skal være opmærksom på fejl og tjekke alle kilder. Den gotiske håndskrift kan læses med både ChatGPT og Transkribus, men også her skal man være opmærksom på, at resultatet ikke er fejlfrit. Forfatteren giver en udførlig instruks i, hvordan man kommer i gang med brugen af AI, og dét endda så udførligt, at selv jeg kunne overveje at prøve.

Sluttelig kommer et lille afsnit om DNA. Ikke om, hvordan det fungerer – det er der skrevet mange andre bøger om – men om forfatterens egne oplevelser med DNA-test. Jeg kan bestemt se mange fordele ved metoden, men jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg også har det svært med at vide, at hvis jeg afleverer en spytp prøve til et privat firma, eksempelvis MyHeritage, vil resultatet blive lagt på deres hjemmeside, og der vil det ligge for evigt, for både mine forfædre og mine efterkommere. Så en opfordring til at tænke sig godt om, før man går i gang med en DNA-test, kunne jeg gerne have set i dette lille afsnit.

Bogen slutter med en invitation til at lave nogle opgaver, så man kan afprøve sine nyvundne færdigheder. Opgaverne ligger på bogens hjemmeside: grundbog.dk, og man får adgang til de enkelte øvelser via kodeord fra bogen. Der ligger også løsninger, så man straks kan se resultatet af sine anstrengelser.

Bogen er let at læse, sproget flyder, og layoutet er overskueligt, med gode illustrationer og tilpas størrelse bogstaver. Her er rigtig meget god information, men det vil føre for vidt at komme ind på det hele her. Forsiden er i al sin enkelhed meget illustrativ: Et træ, lagt som puslespil. Og det er jo dét vi gør, som slægtsforskere: lægger et slægtstræ sammen som et puslespil, efterhånden som vi finder brikkerne. Med de nyeste værktøjer, som er beskrevet i denne bog, bliver det forhåbentlig nemmere at finde de brikker.

Anmeldt af Hannah Aabech

